

to nije ni u k. 1720. ni bilo gdje u Kodeksu propisano. Čak smatramo dvojbenim, da li to sud uopće može učiniti na prijedlog protustranke ili zastupnika pravde odnosno branitelja veze (vd. k. 1844 § 1), kada nije utvrđeno, da je odsutna stranka saznala za javni poziv i svijesno mu se oglušila (vd. k. 1843. § 1, 2), jer se ogluha u kanonskom procesnom pravu smatra kaznom (*Contumacia est delictum et hoc sine dolo ne intellegi quidem potest*« S. R. Rota, 31/4, 1912. AAS, 1912, 600).

Osim toga sude naši ženidbeni sudovi i za građansko pravno područje, a po našim građanskim propisima mora sud uvijek i u svim poslovima »nepritomnima« ili »odstutnima« postaviti ureda radi skrbnika kao zastupnika njihovih interesa. (Vd. §§ 276. i 669. opć. građ. zak.; §§ 310—312. Građ. parb. postup.; §§ 64, 101, 105. Vanparb. postup., te §§ 257, 272, 276. Ovrš. postup.). Naši ženidbeni sudovi mogu i moraju uzeti u obzir ove građanske propise, jer i Kodeks u k. 1529. usvaja sve građanske propise o ugovorima, ako se ne protive božanskom ili kanonskom pravu. A kod postavljanja zastupnika radi se o posebnom ugovoru (mandatum, »pogodba opunovlastna« § 1002. o. g. z.). (Vd. Wernz-Vidal, l. c. nr. 240).

Smatramo dakle dosadanju praksu naših ženidbenih sudova posve u skladu s kanonskim procesnim propisima tim više, što kard. Lega (glavni kodifikator Kodeksove knjige *De processibus*) u svom komentaru izriječno kaže: »In istis mandatis procuratoriis exercendis et perpendendis cum primis attendi debet usus forensis.« (Lega-Bartocetti, *Commentarius in iudicia eccl.*, Romae 1938. I, 341).

Dr Fr. Herman

O BENEDATU ZBOROVČIĆU, PRIREDITELJU LEKCIONARA. Više podataka o njegovom životu iznio sam iz šibenskih arhiva u Bogoslovskoj Smotri 1934 br. 3 (279-283), ali sam i dalje sabirao građu o njemu. Ove bilješke neka budu dopuna prvašnjima.

1. **Obitelj Zborovčića.** Iako je Benedikat iz Trogira, postojala je i u Šibeniku obitelj Zborovčića ili Zborovaca bar od 15. do 17. vijeka. Stjepan živi 1460., a stara sluškinja Kata umre u augustu 1644. Ali mislim, da su Zborovčići (Sborovazio, Sborovacca) pod nazivom Borovac živjeli u 18. vijeku u Šibeniku. Od obitelji Zborovčića u Trogiru (koji su došli s istoimenog naselja u blizini) bio je najugledniji Ivan Antun biskup u Kotoru. Čudno je, da ga ne spominju dalmatinski pisci Valentinelli i Ferrari-Cupilli, a ni Ivan Kukuljević. Ipak i danas postoji u Trogiru rodna kuća ovoga biskupa s natpisom: I. A.SB. EP. CHA. (Joannes Antonius Sborovazius episcopus Chatareusis) kao i njegov grb s mottom: *Bonna alite dextro sidere.* (Bez godine). Dapače trogirski povjesničar Pavao Andreis ne spominje biskupa Ivana u poznatoj knjizi *Storia d. città di Traù* (Objelodanio D. M. Peroević 1909), ali ga navodi u djelu *Traslazione di s. Giovanni vescovo di Traù fatta li 4 maggio l'anno 1681.* Tiskano u Archivio storico per la Dalmazia. Roma 1927.) Tu je opis svečanog prenosa sv. Ivana Ursinskoga u današnju raku u trogirskoj katedrali g. 1681. a Ivan je bio prisutan. J. A. Zborovčić bio je imenovan kotorskim biskupom od pape Aleksandra VII., ali se odrekao biskupije. P. Andreis (*Storia... di Traù* 242) navodi Bartula Zborovca, koji je bio vojni kapetan za obrane Trogira od Turaka g. 1646. Od trogirskog roda potekao je naš Benedat.

2. **Iz života Benedikta.** Papa Pio IV. pozvao je pismom 6. 6. 1561. Benedikta u Rim kroz 20 dana, ali neznam s koga razloga. On je 16. istoga mjeseca pred javnim bilježnikom dao izjavu, da ne može u Rim,

jer je magister šibenske općine i jer se bez pogibelji ne bi mogao vratiti u Šibenik (quod habet a persequentibus inimicitias ita ut non sine periculo vitae civitatem regredi possit.) (Notar, arhiv šib. suda, sv. 37. IV.) Opat 26. 7. 1561. daje pred bilježnikom izjavu, da ne može ići u Rim, jer su dani vrlo vrući, a osim mora trebalo bi prevaliti još 1000 miljara (lapides), jer je kao praeceptor grammaticae još dvije godine vezan s općinom, k tome neprijatelji vrebaju na nj. Iz odnosnog spisa doznajemo, da je Benedikt bio teško oklevetan radi neke Mandalene, ali je njegova nevinost bila poznata cijelom gradu i klevetnike je utjerao u laž (Isti arhiv, sv. 37. IV.).

Ivan Kablarić (zamjenik B. Zborovčića u Kaptolu) umro je 13. 7. 1561., a njegov pravni zastupnik digao je parnicu 11. 2. 1562. proti Zborovčiću radi naknade novca (Isti arhiv, sv. 37. V.). Također šibenski kaptol izabere 27. 2. 1562. svoje prokurateure u parnici proti Benadu pred apostolskim legatom u Mlecima, jer su mu nijekali pravo da bude pravi kanonik. (Isti arhiv 37. V.) Ujedno Kaptol izabere 20. 4. 1562. prokuratorima Lovru Tiskovca i Ivana Kovačića u parnici s Benedatom kod splitskog nadbiskupa. Ne znam potanje ništa o tim raspravama, ali je svakako Zborovčić dobio pravdu i postao residencijalni kanonik šibenskog Kaptola i živio mirno do smrti.

3 Zborovčićev lekcionar. Dr. T. Maretić u Predgovoru o lekcionaru Bernardina Splitsanina (Djela J. Akad. 1884.) osvrnuo se malo na evanđelistar B. Zborovčića, koji je izašao iz tiska 1543. pod naslovom: *Stumacenia od svetich pištuo i euangelji nouo pristampanich y prinigenich s velichom pomgnom*. To je u stvari drugo izdanje Bernardinova djela, ali u stanovite promjene u jeziku i dodatkom lijepih slika. Maretić je imao Zborovčićev eksemplar Jugosl. Akademije, ali taj je »veoma oštećen«, pa ono što je rekao o toj knjizi, kazao je po riječima V. Jagića, koji je imao u rukama eksemplar iz daleke Odese. Maretić nije mogao da učini lingvističku studiju o lekcionaru Zborovčića, jer nigdje kod nas nije mogao naći cio tekst. Dakle još do danas knjiga nije našla svog stručnjaka. Ipak upozorujem da sam prošlog ljeta našao dva lijepa i potpuna lekcionara B. Zborovčića. Ima ga franjevački samostan u Visovcu (otprije bio pod netačnim prezimenom u katalogu) i knjižnica kaptola u Zadru. Ali se knjiga nalazi kao rijetkost na prodaji u antikvarnoj knjižari Lava S. Olschi, Firenze, Via XX settem., koja prema katalogu br. 117. zapada 2500 švicarskih franaka. Najskuplja od svih drugih. Opis je ovog djela pomnivo učinio sam Lav u svojoj reviji *La Bibliofilia* sv. 12. g. 1937. i sv. 1. g. 1938. Knjigu naziva »nepoznatom slavenskom«, da je nijedna bibliografija ne citira (pa ni veliki katalog u 2 sv. in folio od M. Bohatta) i da je njegov eksemplar unicum. Inače je Lav S. Olschi (umro je ove godine u travnju) najveći talijanski antikvar, svjetskog glasa i pisac duboke erudicije. Upravljač je 42 godine stručnom revijom *La Bibliofilia*. Kao danteolog utemeljio je *Giornale di Dante* od koga je izišlo preko 40 vel. svezaka. Utemeljio lingvističku reviju *Archivium Romanum*, koja izlazi 24 godine. U 72 svezaka iznio je inventare rukopisa talijanskih biblioteka. I t. d. Njegova je knjižara izdala 150 kataloga.

Kao Šibenčanin moram istaknuti, da je Zborovčić svojim djelom dao posebnu čast gradu Šibeniku. Na naslovnoj stranici nalaze se slike svetaca, koje grad napose časti. To su sv. Mihovio zaštitnik Šibenika, sv. Petar, Antun op., Stjepan prvi m., Nikola b., Jakov St. ap. titular katedrale, Kristofor drugi zaštitnik grada (aeque principalis) i sv. Martin. Drvoreza ima mnogo u knjigi, ali se neki ponavljaju. Osobito su lijepe gotske radnje s manjim slikama naokolo: Rođenje Is., Obrezovanje Is., Isus u limbu, Uskrsnuće Is., Rođenje bl. Djevice, Pohod Elizabeti i Marijino Uznesenje.

Dr. Krsto Stošić.